

Notaris wordt vrije beroepsbeoefenaar

9 juni 2011 | Het Financieele Dagblad

Kortgeleden oordeelde het Europese Hof van Justitie dat notarissen in enkele lidstaten niet langer de nationaliteit hoeven te hebben van de staat waarin zij werken. Een vrijwel identieke zaak over het Nederlandse notariaat is nog aanhangig. Moeten Nederlandse notarissen een invasie van bijvoorbeeld Griekse ambtsbroeders vrezen?

Voor België is het oordeel van kracht. In een reactie zegt de notariële federatie niet bang te zijn voor zo'n invasie. Het EU-hof heeft namelijk niet de 'Richtlijn voor erkenning van beroepskwalificaties' toepasselijk verklaard op notarissen. Was dit wel het geval geweest, dan zouden notarissen binnen Europa zich overal vrij kunnen vestigen, zoals architecten. Maar is die Belgische opluchting terecht en wat zou eenzelfde uitspraak voor Nederland betekenen?

Grondige kennis

Volgens het EU-hof kon de nationaliteitseis van tafel omdat de notaris eigenlijk geen nationaal openbaar gezag uitoefent. Het EU-hof vindt de notaris dus geen ambtenaar, maar een vrije beroepsbeoefenaar. En daarvoor geldt een vrij vestigingsbeleid binnen de EU. Dat zou slecht nieuws zijn voor enkele Nederlandse notarissen en Kamerleden die het vrije marktprincipe binnen het notariaat willen terugdraaien.

Het EU-hof maakt echter nog een logisch voorbehoud. Om zijn werk goed te kunnen doen, moet een notaris grondige kennis hebben van het nationale rechtssysteem. Dus een Griekse notaris die het Belgische recht niet kent, kan daar niet aan de slag. Maar iedere EU-ingezetene die deze kennis wel heeft, moet zich in België vrij als notaris kunnen vestigen. En hier beginnen ook de grote gevolgen voor het notariaat. Nederland stelt, net zoals België, (permanente) opleidingseisen aan nieuwe notarissen, maar ook gecompliceerde vestigingseisen. Hierover zijn in januari nog kritische Kamervragen gesteld.

Eind aan de onzekerheid

Het stellen van vestigingseisen ter rechtvaardiging van het zogenoemde publieke ambt van de notaris is op basis van dit arrest ons inziens niet meer mogelijk. Als het EU-hof zich ook voor Nederland zo uitspreekt, is het notariaat een privaat ambt geworden. Daarmee wordt een vrije vestiging binnen het Nederlandse notariaat onontkoombaar, mits de notaris goed is opgeleid. Om de consequenties van zo'n uitspraak in Nederlandse wetgeving te implementeren, zou zowel de nationaliteitseis uit de notariswet moeten worden geschrapt, als het notariële vestigings- of benoemingsbeleid.

Met de te verwachten uitspraak voor het Nederlandse notariaat, zou de notaris voortaan onomstreden een vrije beroepsbeoefenaar zijn. Daarmee komt een eind aan de onzekerheid over de notariële status. De notariële branche kan zich dan eensgezind richten op een toekomst die bepaald zal worden door hoogwaardige vakkennis in combinatie met gezond ondernemerschap.

Adriaan Rothfusz is partner bij notariskantoor Turn Legal; Jan-Koen Sluijs is advocaat bij Legaltree